

Hemelvaart in de Polder 2023 Overweging Annemieke Parmentier.

Tijdens de kerkdienst in de Graankorrel op eerste Paasdag zat er een vlinder in de kerk. Na de dienst werd hij (of was het een zij?) met een liturgieboekje naar buiten gebracht. Het was een bijzonder gezicht: de afbeelding op de voorkant van het boekje was een bloeiende boom bij een open graf. En daarop zat die vlinder. Het was een dagpauwoog.

Die vlinder deed me denken aan het gedicht Psyche (zie onder de tekst) van Ida Gerhardt. Ida Gerhardt was lerares oude talen en dichteres. Haar hart lag bij allebei. Zij schreef onder andere een bundel met 24 sonnetten over de school en het vak van leraar. In het gedicht Psyche schrijft ze over een topervaring tijdens het lesgeven. Met de vijfde klas van het gymnasium bespreekt ze een tekst van Plato. Die tekst gaat over de laatste dag van het leven van Socrates en dan met name over de gesprekken die Plato heeft met zijn leerlingen. Ze praten met elkaar over de sterfelijkheid van de ziel.

Net op het moment dat Ida Gerhardt uitlegt dat het Griekse woord psyche zowel ziel als vlinder betekent, komt door het open raam een vlinder de klas binnen. Eén van de leerlingen laat hem op zijn hand zitten en brengt hem naar buiten. De vlinder kan zijn vleugels uitslaan naar het blauw, op weg naar de hemel.

Vandaag vieren we hemelvaart.

Lucas schrijft, net zoals Plato deed, over de laatste gesprekken tussen een leraar en zijn leerlingen. Het is de laatste dag die Jezus met zijn discipelen doorbrengt.

Wat zijn de dingen die hij op dat moment nog wil meegeven?

Drie jaar lang heeft Hij hen onderricht en hebben ze kunnen zien wat Hij deed en gehoord wat Hij zei. Drie jaar lang zijn ze zijn stagiaires geweest. En nu, bij het afscheid, geeft Jezus zijn leerlingen de opdracht om in zijn geest door te gaan.

Of afscheid? Was het wel een afscheid? Jezus neemt geen afscheid voordat hij gaat sterven zoals Socrates dat deed. Hij is immers gestorven op Goede Vrijdag en Hij is opgestaan uit de dood. Lucas vertelt dat op de veertigste dag van Pasen de laatste van de verschijningen van Jezus als opgestane Heer plaatsvindt.

In het licht van Pasen en Pinksteren zien we Hemelvaart niet als afscheid, niet als "voortaan afwezigheid van Jezus", maar juist als zijn aanwezigheid. Niet aan plaats en tijd gebonden. De wolk symboliseert de aanwezigheid van God. Denkt u maar aan de wolk die voor het volk uittrok door de woestijn. Maar de wolk staat ook voor verborgenheid. Jezus is in die goddelijke aanwezigheid en verborgenheid opgenomen. Vroeger werd de hemelvaart vaak heel letterlijk afgebeeld, alsof Jezus lichamelijk opsteeg de ruimte in, maar dan met geen ander vervoermiddel dan een wolkenwagen. Heel aandoenlijk hoe dan vaak boven in het

schilderij of fresco nog net een paar blote voeten en onderbenen zichtbaar zijn. Ik kan met die letterlijke weergave niet meer zoveel. De hemel als verblijf van God is immers niet daar ergens boven. God zit niet op een grote wolk naar de aarde te kijken.

Wat er precies gebeurde op die berg doet er minder toe dan wat er gebeurde met de discipelen. Toch spreken die oude afbeeldingen me aan, niet vanwege die voeten in de lucht, maar omdat op de berg waar de leerlingen zijn achtergebleven, op de plek waar Jezus stond, voetafdrukken te zien zijn. De leerlingen worden door Jezus uitgenodigd in zijn voetsporen verder te gaan. In de figuurlijke zin van het woord. En ook wij worden uitgenodigd in dat spoor te gaan.

Ze hoeven dat niet te doen op eigen kracht. Nu moeten ze nog even pas op de plaats maken, zich terugtrekken, maar spoedig zullen ze de Heilige Geest ontvangen. Die zal hen in beweging zetten.

De wind in de rug geven. Inspireren.

De leerlingen zullen bezielde door die Geest hun vleugels kunnen uitslaan.

Een kleine beweging kan soms veel in gang zetten.

Er wordt wel gezegd dat de vleugelslag van een vlinder in Brazilië maanden later een orkaan in Texas zou kunnen veroorzaken.

Meteorologisch gezien schijnt dat niet te kunnen, maar op allerlei andere vlakken is het wel degelijk mogelijk dat iets heel kleins een enorm effect kan hebben.

Soms negatief, zoals bij het Covid-virus dat ergens in een stad in China één mens besmette en een wereldwijde chaos en de dood van miljoenen mensen veroorzaakte.

Maar het vlindereffect kan ook positieve effecten hebben.

Een bemoedigend woord of een compliment kan soms net dat zetje in de rug betekenen voor iemand om een eerste stap op weg te zetten, om de vleugels uit te slaan en boven de eigen verwachtingen uit te stijgen.

Eén kleine daad kan grote gevolgen hebben. Denkt u maar aan Rosa Parks, een zwarte vrouw die niet voor een wit iemand opstond in de bus en een beweging van verzet tegen racisme en voor gelijke burgerrechten in gang zette.

En dat deed me weer denken aan een bekend gedicht van Remco Campert

*Verzet begint niet met grote woorden
maar met kleine daden*

*zoals storm met zacht geritsel in de tuin
of de kat die de kolder in zijn kop krijgt*

*zoals brede rivieren
met een kleine bron
verscholen in het woud*

*zoals een vuurzee
met dezelfde lucifer
die een sigaret aansteekt
zoals liefde met een blik
een aanraking iets dat je opvalt in een stem
jezelf een vraag stellen
daarmee begint verzet
en dan die vraag aan een ander stellen.*

We hoeven niet altijd iets groots te verrichten. Als we maar wel die eerste vraag stellen, dat eerste gebaar maken, en onze vleugels uitslaan, zoals de discipelen dat deden en gaan in de voetsporen van Hem die niet de weg van de minste weerstand koos.

Amen

Psyche

*Ik las de Phaedo met mijn vijfde klas
en in de tekst kwam het woord ψυχή voor:
ik legde, aan 't nog kinderlijk gehoor,
uit waarom ψυχή 'ziel' én 'vlinder' was.*

*Terwijl ik nóg eens de passage las
was er ineens een ritseling, en een spoor
van glanzen kwam, van 't raam, de ruimte door.
Er zat een grote vlinder voor 't glas.*

*Het was een dagpauwoog. En ieder zag
de purperen gloed, die op zijn vleugels lag;
de ogen, waar het aetherblauw in brandt.*

*Ten laatste – hij zat rustig op de hand –
bracht hem een jongen weg. Onaangerand,
zei hij, was hij ontweken naar het blauw*

(Ida Gerhardt, Verzamelde gedichten)